

DELAVEC

STROKOVNI ČASOPIS

Rokopisi se ne vračajo.

Nepričakovano izkustvo se je dogodilo na Angleškem. V Stockton-on-Tees je bilo od 441 družin z 2008 mož, žen in otrok, ki žive v siromašni četrti, imenovani »Slum«, preseljenih 152 družin z 710 osebami v veliko mestno stanovanjsko hišo, ki je zgrajena po najmodernejših higienskih pridobitvah, s kopalnicami itd. Ostalih 229 družin z 1298 osebami pa je ostalo še nadalje v »Slum-u«. Celih 5 let se je obe skupini (v »Slum-u« in mestni hiši) statistično opazovalo. Pokazalo se je strašno dejstvo, da je narasla umrljivost prve skupine, ki se je preselila v zdrava mestna stanovanja, od 18,75 na 26,71 (računano na 1000 oseb v letu), dočim je umrljivost skupine, ki je še ostala v starih siromašnih stanovanjih, od 22,16 na 20,45 padla. Ta razločitev je čisto priprosta in enostavna: družine, ki so se preselile v modernejša stanovanja v mestno hišo, morajo plačevati večjo stanarino (dvakrat toliko kakor v »Slum-u«) in si naprtiti druge hišne izdatke ter so vsled tega prisiljene izdatke za prehrano — reducirati. Dočim izdajo od svojih dohodkov

za prehrano v »Slum-u« ostale družine 46,4 odst., ne morejo preseljene družine v mestnih hišah izdati več kakor 42,9 odst. Ta navidezno mala škoda na nezadostni prehrani je zadoščala, da se je umrljivost družin — ki so se iz siromašne četrti »Slum« preselile v moderna, higijenska, dobro grajena in dobro opremljena mestna stanovanja z zdravo okolico — dvignila za 8 točk.

Higijenska komisija v društvu narodov je v skupnem delu z zdravstvenimi oblastmi in s strokovnimi eksperti iz posameznih držav izvedla širše preiskave o različnih »aspekth« prehranjevalnega problema. Pri tem se je ugotovilo, da široke plasti delovnega ljudstva niso le v zaostalih ali v posebno hudo po krizi prizadetih državah na prehranjevanju prizadete in da stradajo, ampak tudi v napredujočih industrijskih državah (po količini in kakovosti). Za dosedaj potrebne prehrane so vzeli eksperti društva narodov za dnevno potrebo v zmernem podnebnju za srednje težko delo odraslega delavca. Za uporabo energije te dnevne storitve so »eksperti« ugotovili, da se potrebuje 3000 kalorij sledenčih sestavin (za primer naj navedemo, da vsebuje 1 kocka sladkorja 20 kalorij):

100 g proteine (beljakovine), od tega okoli eno tretjino animaličnega izvora (meso, mleko);

70 do 80 g masti (v glavnem animaličnega izvora, ki naj da vitamin D (mast, maslo in umetno maslo);

500 g ogljikovih hidratov (škrob in sladkor vsebujoče snovi) v glavnem v obliki škroba (cerealij, kruh, sočivje, sadje, zelenjava);

mineralij: kalcij 0,7 g, fosfor 2,1 g, železo 0,001 g;

vitaminov: A, B, C in D.

Ta za dnevno potrebo neizogibna osnova vsebuje v naslednji biološki izravnavi dnevni dajatevi:

125 g mesa, 250 g mleka, 100 g cerealij (žita, riža, koruze), 400 g kruha, 200 g krompirja, 200 g zelenjave ali sadja, 30 do 40 g sočivja (graha, fižola, leče itd.).

Da bi bile krite tudi ostale vitalne potrebe, kakor stanovanje, obleka itd., ne sme ta dnevna dajatev po mnenju »ekspertov« presegati nič več kakor 50 odst. od zasluzka. To normalno dajatev 3000 kalorij ter primerjanje zaslužkov in statistike brezposelnih podpor v Jugoslaviji, ne bo nič težkega pri ugotovitvi, kakor tudi stanje prehrane in »poprehrane«.

Pregled, ki se je dobil pri preiskavi gospodinjstva — kaže, da so široke plasti, zaposlene delavske plasti, tudi v industrijsko napredujočih državah »podprehranene« — daje preugodno sliko, ker izkustva pričajo, da se take »ankete« bavijo in jemljejo za primer le dobrostoječe delavske kategorije. Povprečne številke, s katerimi se navaja prehrana posamezne države na osebo prebivalstva, so mnogokrat naravnost zapeljive, kjer se lahko, dočim povprečno število narašča, prehrana posameznih skupin prebivalstva poslabša! V sled tega je osnovna potreba močnih strokovnih organizacij, ki so v stanju, da predvsem izvajajo kolektivne pogodbe, ki pa naj, po mojem mnenju, ne bodo predolgoročne. Kako previdno je jemati navedbe o prehrani s politično zainteresirani strani, kažejo postavke, katere je podal koncem septembra 1936 vodja nemške »delovne fronte« dr. Ley, ki trdi, da je povprečni zaslužek nemškega delavstva RM 27,80: za 40 odst. tega tedenskega zaslužka — ker mu ostane še RM 16,70 za ostale življenske potrebščine — ima lahko redno prehrano in si sledeče nakupi:

2400 g kruha	RM 0,86
3000 g krompirja	RM 0,24
500 g sladkorja	RM 0,38
150 g sira	RM 0,33
500 g masti	RM 1,20
1000 g mesa in mesnih izdelkov RM 3.—	
250 g rib	RM 0,25
2000 g zelenjave	RM 0,80
3 l mleka	RM 0,69
3 jajca	RM 0,33
Kava, čaj, tobak, sadje itd.	RM 3.—

Če se to tedensko dajatev s 7 deli, torej vzeto na dan, tedaj se povprečno preudaren še nekako ujema z ugotovitvijo »normalne dajatve« »ekspertov« Društva narodov. Toda račun g. dr. Ley-a ima precej »lepotnih napak«! Predvsem je navedba povprečnega zaslužka z RM 27,80 nepravilna, je lažnjiva. Po uradni nemški statistiki je imelo v letu 1935 55,1 odst. delavstva do RM 24.— tedenskega zaslužka. Po g. dr. Ley-u navedeni povprečni zaslužek je bil le po eni tretjini delavstva dosežen ali prekoračen. In če je navedeni račun lažnjiv, ker je povprečni zaslužek previsoko vzeti, je lažnjiv tudi zato, ker so vzeti tu le samci, dočim žene in otroci sploh ne pridejo v poštev. To, kar morajo nemške delavske družine pretrpeti, se ne imenuje več »podprehranje«, ampak »glad«.

Če ni po dr. Ley-u navedenih cenah — ki so bile v resnici višje in ki so se medtem še ponovno dvignile — navedeno tudi maslo (v tedenskem budžetu je navedeno le 500 g masti RM 1,20) je to le bridko roganje, ker je Göring v svojem govoru 28. oktobra 1936 izjavil o štiriletki: da potrebuje »Führer« močan narod, ne pa debelih trebuho in da je on sam izgubil na teži 20 funtov, odkar zauživa manj masla...

Sedanji razvoj produkcije v poljedelstvu bi bil več kot zadosten za prehrano vsega človeštva ter stalno in normalno zagotovljen, ker so še vključljive skoro neomejene možnosti in na — razpolago! Transportne, skladiščne in ohlajevalne priprave ter metode konzerviranja, ki omogočajo prevažanje in pred pokvaro živih vseh vrst širom sveta. Prehrana ni torej nikak poljedelski ali tehnični problem, ampak je problem dohodkov, torej — družabnega reda!

Z vprašanjem brezposelnosti in podpore istim se je bavil tudi ljubljanski **Krajevni medstrokovni odbor**, ki je sklical za 29. novembra 1936 v veliko dvorano Delavske zbornice zborovanje delavstva, ki je dvorano popolnoma napolnilo. Zborovanje je vodil s. Margetič. Uvodni referat pa je podal s. Tome, ki je opisal naše socialne razmere: brezposelnost in glad, ter jih primerjal z naprednejšimi državami, kakor Čehoslovaška, Francija, Švica, Anglija, s severnimi državami. Tudi Avstrija je že takoj po prevratu uvedla splošno in državno zavarovanje za brezposelne, seveda to uvedbo je izvajalo še delavstvo potom svojih delavskih zastopnikov še tedaj, ko se je smelo svobodno gibati in dati tajno svoj glas onemu, kateremu je zaupalo in ta je bil — delavski voditelj razrednih strokovnih ali pa političnih organizacij in pa oni delavec, ki se je s svojim pridnim in marljivim učenjem in zanimanjem izobrazil in s tem dal široki delavski masi svojo sposobnost, zavednost in — zaupanje...

Za študij uvedbe minimalnega zaslužka naj se vzame severni del naše države, Slovenijo, in se bo ugotovilo, da je osnovna dolžnost tega delavstva (ako hoče imeti zdrave, močne in delavljive delavce), da predpiše za minimalno mezdo zaslužek z najmanj Din 5.— na uro in tudi ta zaslužek še ne odgovarja življenjskim potrebam delavstva, najširši plasti države, ... Tudi nadure je treba odpraviti, s tem se bo zmanjšalo število nezaposlenih in odpravila konkurenca ceneje delovne moči!!! Uveljavljen je 8 urnik, toda le na papirju. V naši državi je zaposlenih okoli 800.000 delavcev in nameščencev in je pri SUZOR-ju 630.720 zavarovanih, pri bratovskih skladnicah okoli 50.000 in pri železniškem fondu tudi okoli 75.000, dočim poljsko delavstvo sploh ni zavarovano. Vzemimo, da vsak tak zavarovan delavec vzdržuje samo enega družinskega člana, je to 1 milijon 600 tisoč ljudi, ki žive od dnevnega zaslužka, iz rok v usta. Za prehrano bi potrebovala družina treh članov mesečno Din 800 do

1000. Koliko pa je takih delavcev, ki zaslužijo 1000 Din na mesec? 71.047 delavcev zasluži po 48 Din dnevno, 69.916 pa 34 do 48 Din; 106.840 po 34 do 42 Din; 298.255 od 8 do 24 Din in 85.622 pa do 8 Din dnevno, to pa so mladoletni delavci. Zaslužek delavstva se je skrčil od leta 1930 do sedaj za Din 5 na dan, na leto je to 1 milijardo 152 milijonov dinarjev, vsled česar trpi splošno gospodarstvo, delavstvo pa strada in boleha vsled slabe prehrane — stradanja! Govoril je tudi s. Likar o ljubljanski občinski politiki itd. Delavstvo mu je navdušenim pritrdilo posebno tedaj, ko je nastopil proti občinski nakani, ki namerava uvesti Hitlerjeve in Schuschniggove delavske bataljone. Posebno pa je delavstvo pozdravilo še s. Leskoška, ki se je v glavnem zavzel za stavbinsko delavstvo.

Na zborovanju je prečital s. Tome še resolucijo glede pomoči brezposelnosti po državi in mestni občini, katero se je z navdušenjem in soglasno sprejelo in dostavilo županu dr. Adlešču, da jo predloži na prvi seji m. o. s. in ki se glasi: Krajevni Medstrokovni Odbor pri Strokovni komisiji v Ljubljani je po izčrpi razpravi o stanju brezposelnih in ukrepih za podpiranje brezposelnih na območju mestne občine Ljubljanske in na velikem delavskem zborovanju v Ljubljani, dne 29. novembra 1936 sprejel naslednje zaključke:

Za omiljenje brezposelnosti je v prvi vrsti poklicana država, ki bi morala z organiziranjem velikih investicijskih javnih del, kontrolo predpisane delovnega časa, zmanjšanjem delovnega časa ter s prispevanjem zadostnih zneskov za podpiranje brezposelnih pri Borzah dela, omiliti in polagoma odpraviti brezposelnost.

Vendar je lokalno v prvi vrsti poklicana za čim izdatnejše podpiranje brezposelnih mestna občina. Doslej se je v tem pravcu zelo malo podvzelo ter so bili dosežani ukrepi javnih ustanov mestne občine ter raznih humanitarnih društev nezadostni ter so bili vsled medsebojne nepovezanosti teh ustanov najtežje prizadeti navadni in sezonski delavci, zlasti oni, ki niso v Ljubljano pristojni, ker so bili le redkokdaj deležni podpore.

Za predstojajočo zimo je mogoče le deloma izvesti take ukrepe, ki bi zagarantirali tozadevno pomoč brezposelnim, ker so vse javne ustanove vezane na z budžeti v to svrhu odobrene kredite. Kljub temu pa je še mogoče in je nujno potrebno takoj organizirati enotno podporno akcijo, pri kateri naj sodelujejo vse javne ustanove ter vsa privatna društva, ki so se že doslej vsak v svojem delokrogu bavile s podpiranjem brezposelnih.

Mestna občina Ljubljanska naj v to svrhu skliče sestanek zastopnikov vseh v poštveh prihajajočih ustanov in društev ter naj se organizira enotna akcija za:

1. ustanovitev zadostnega števila ogrevalnic v posameznih okrajih Ljubljane;

2. otvoritev potrebnega števila javnih delavskih kuhinj, v katerih bi prejimali

brezposelni in njih družine proti nakaznicam hrano ter mleko za majhne otroke;

3. ustanovitev posebnega odbora, ki bi mu bili prideleni uradniki mestnega socialnega oddelka in strokovnih organizacij ter event. Borze dela, ki bi brezplačno — ker redne prejemke bi prejeli kot magistratni uradniki — na podlagi evidenc Borze dela ter direktnih prijav brezposelnih sestavili točno evidenco brezposelnih ter socialnega stanja vsakega posameznika. V skupno blagajno naj bi se nakazali:

a) vsi z budžeti za podpiranje brezposelnih že odredeni krediti javnih ustanov v Ljubljani, izvenemski Borze dela;

b) prispevki vseh dosedanjih in bodočih nabiralnih akcij v Ljubljani;

c) prispevki obstoječih privatnih humanitarnih društev, ter bi ta urad v prvi vrsti kriš stroške ogrevalnic in javnih kuhinj. Iz preostanka sredstev pa naj bi odobral podpore onim brezposelnim družinam, ki so že izčrpale redne podpore pri Borzi dela ter zanje ni mogoče najti zaposlitve.

Poleg teh trenutnih ukrepov, ki naj bi veljali za letošnjo zimo, pa apelira K. M. O. na Mestno poglavarstvo in celoten občinski svet, da na eni prvih javnih sej razpravi o ukrepih, ki naj jih podvzame Mestna občina Ljubljanska za čim izdatnejše pobijanje brezposelnosti.

Konkretno predlagamo, da občinski svet skleni:

1. razpis večmilijonskega gradbenega posojila — analogno sedanjemu 20 milijonskemu posojilu, ki je bilo v subskripciji prekoračeno za 80 odst. To gradbeno posojilo naj se porabi za nujna dela na območju mestne občine, v prvi vrsti za zidavo stanovanjskih hiš s higijenskim stanovanjem za delavce in nižje sloje;

2. da se v prihodnji proračun mestne občine vsavi poseben znesek v višini 1 odst. budžetnih izdatkov kot izredni prispevek za pomaganje brezposelnih. Kot protipostavko naj se uvede posebne davke na luksuzne predmete, alkohol, dobičke industrijskih in denarnih podjetij.

Apeliramo na mestno občino Ljubljansko, da v interesu tega brezposelnega delavstva, kakor tudi v interesu celokupnega ljubljanskega prebivalstva, tozadevno vse potrebne pokrene in zagotovi življenjski obstoj tudi njim, ki ne iščejo po lastni krivdi tuje pomoči.

Z odličnim spoštovanjem

za

Krajevni Medstr. Odbor v Ljubljani

Predsednik:

Tajnik:

S. Margetič, s. r.

Tome, s. r.

O razumevanju, v kolikor ga bo ljubljanski občinski svet tozadevno pokazal, bomo poročali...

Vsemu delavstvu brez razlike pa: V strokovni organizaciji je tvoj dom, tvoja sedanost, v katerem si kuj — **bodočnost!**

STROKOVNI VESTNIK

SPLOŠNA DELAVSKA STROKOVNA ZVEZA

Delavstvo »Združenih papirnic Vevče-Medvode« v brezposelnem stanju

Sporazum onemogočilo podjetje, ker vztraja pri 10 odst. znižanju delavskih plač

Tri mesece trajajoča pogajanja so radi trdovratnega vztrajanja zastopnikov podjetja po znižanju plač končala 30. novembra brez sporazuma. Dosedanja kolektivna pogodba, katero je podjetje odpovedalo 1. oktobra, je 1. decembra stopila iz veljave.

Delavski zastopniki so tekot pogajani ponovno naglasili in utemeljili, da o znižanju plač ne more biti govora, ker prav sedaj narašča draginja, po drugih podjetjih

se plače delavstva dvigajo, poleg tega pa so Združene papirnice podjetje, ki gospodarsko najbolj trdno stoji in je znižanje plač izzivanje delavstva. Delavstvo je nasprotno pričakovalo, da si bo svoje zaslužke vsaj v nekaterih kategorijah izboljšalo in je postavilo tudi tozadevne predloge, kar pa so zastopniki podjetja kategorično odklonili.

Vsa dolgotrajna pogajanja so bila zaman. Pri splošnem delu kol. pogodbe bi še sicer prišlo do sporazuma, čeprav je bilo nekaj važnih zadev, kakor plačani dopusti, preskrba ostarelih odpuščenih delavcev itd., še spornih, tarifen del kol. pogodbe pa je vsled trdovratnega stališča zastopnikov podjetja po znižanju plač, sporazum onemogočil. Zastopniki podjetja so kot zadnje ponudili sledeče plače:

Delavski prosvetni večeri

V Ljubljani, matci delavskih prosvetnih večerov, je »Vzajemnost« z »Zarjo« zopet začela z delavskimi prosvetnimi večeri, ki so od svojega začetka sem razgibali duševni nivo delavstva v zelo razveseljive višine. V vsem delavskem gibanju se razločno opazi, da so vsi tisti delavci in delavke, ki se gibljejo v delavskem kulturnem društvu, tam delajo in se žrtvujejo za njegov prosep, najbolj resni in najbolj zavedni in da jim delavski pokret ni samo smisel zboljšanja življenske kručnega vprašanja, temveč notranja zahteva, vzpeti se čimbolj v kulturne višine, biti čimbolj človek. Ker le kot tak je sposoben krčiti cesto do boljše kruha. Člani delavske kulturne organizacije, kakor prejšnje »Svobode« in zdajšnje »Vzajemnosti«, so na primer najbolj plodonosni agitatorji za knjige Cankarjeve družbe, ker vedo, da je knjiga, delavska knjiga, največje orožje v borbi za pravico. Delavska kulturna organizacija ustvarja ljudi, ki samega sebe, svoj prosti čas in tudi še kaj drugega, žrtvujejo, da se sami izobrazijo in utrdijo v proletarski ideologiji in da pritegnejo k duhovnemu življenju tudi ostale delavske množice. In reči moram, da so ta duševni polet delavstva zadnja leta zelo razgibali delavski prosvetni večeri. Kajti tisto zbranje na koncertih, gledaliških predstavah, predavanjih itd., je nekaka vaja, da se človek podruži, da postane prijateljsko razpoložen, da je somišljenik tiste družbe, delavske

družbe. V okoreli duši delavca, ki je okorela vsled bede in neprestanega ganja, se v takih prilikah vzbudi srčna mehkoča, nežnost, budi se čustvo srčne kulture, samozavesti. Človek-delavec je vključil trpljenju in ponižanju razizran, nekako ponosen na samega sebe, samozavesten in odločen, ker mu neke neko skrito govori: Glej, to si ti, to smo mi, delavci.

Vseeno je, kakšen je spored delavskega prosvetnega večera, kakšna igra se igra, kakšne pesmi se pojo, vseeno, kdo sodeluje. Samo, da je lepo, umetniško, blažilo, vzpodbujajoče, kritikujoče ali obtožujoče. Ni vedno mogoče samo svoje, da rabim ta izraz, postaviti na oder in proizvajati, niti samo s svojimi ljudmi. Dobrodošel vsak, kdor hoče delavstvu pokazati svojo dobro voljo in mu iz sebe samega, iz svoje umetnosti nekaj dati. Ker s tem, da sodeluje na delavskih prosvetnih večerih, je že njegov simpatizer.

Ernest Toller, znani proletarski pisatelj, je v svojih pismih iz ječe napisal pismo delavcu o proletarski umetnosti. (Glej Kolledar Cankarjeve družbe 1937.) V tem pismu med drugim pravi:

»V vsakem delu ne najdemo odgovorov na naša vprašanja. Ali naj jih zato zavržemo, ker ne vsebujejo nobenega nauka, ki bi bil nam koristen? Kako malenkostno, kako napačno bi bilo to! Ali ne postanemo bolj človeški, bolj, ki vidimo nekaj lepšega? Samo umetnosti tuji teoretični zahteva, da mora vsak pesnik in pisatelj dati pravcu ali gledalcu, ali poslušalcu le koristno navodilo, kakor so dajale to stare matere nekoč svojim otrokom. Proletarska

umetnost ima še drugo važno nalogo: varovati veliko duhovno dedščino meščanskega obdobja in skrbeti, da postane res last ljudstva.«

Take in enake misli so me navdajale na letošnjem prvem prosvetnem večeru »Vzajemnosti« in »Zarje« v Ljubljani, ki je bil v sredo 18. novembra 1936 in je bil 36. po vrstnem redu.

Dvorana je bila nabito polna delavcev in delavk, nameščencev in nameščenk ter drugega občinstva. Z notranjo radostjo sem gledal te obraze po dvorani, na katerih je bilo pričakovanje, odobravanje in zadovoljstvo. Torej vsaj 2 uri je ta večer dal tem obiskovalcem prijetnosti, jim je raznežil duše in srca in zabrisal skrbi.

Predsednik Slovenske matice, profesor in stari bоре v delavskem gibanju, dr. Dragotin Lončar, je predaval zelo poljudno in razumljivo o znanosti in delavstvu in da si mora delavec svojo kulturo sam izgraditi. Poslušalci so ga dobro razumeli in govorili jim je v srce, za kar so ga nagradili z burnim ploskanjem in odobravajočimi vzkliki.

Tajnik »Vzajemnosti«, Ciril Štukelj, se je zahvalil predavatelju in mu ob enem s toplimi besedami v imenu vseh čestil k 60 letnici, ki jo je praznoval te dni. Burno ploskanje je oglušilo dvorano. Godba »Zarja« pa je svečano zaigrala Marseljo, katero so vsi poslušali stoje. Vse navzoče je prepolnil čut radosti in zadovoljstva.

Nato je sledil koncertni del »Zarja« je z odigranimi skladbami pokazala, da delavec, vključ v življenjski rok in lačnemu želodcu, obvlada instrument z vsemi lepota in vrlinami. Solist na trobento je igral

kakor bi pel pevec solist, ves orkester pa je spremljal, kakor bi igralo mogočne orglje. Škorpiokova koračnica »Živio predsednik« pa je lepo delo. Vrskajoča skladba, poživiljajoča, ponos pošlušalec vzbujajoča, je ta koračnica, polna lepe melodije. Skladatelj Škorpioku, našemu »Zarjancu«, čestitam.

Recitacije so bile tri. Magorš je recitiral Brenčičevo: »Lesnim delavcem«, članica »Vzajemnosti« Mimi Podbevšek pa Janez Samojovo »Naš kruh« in Katke Zupančičeve »Pravilnica za šipami«. Podbevškova je izborna recitatorka.

Zbor delavske pevsko-glasbenega društva Ljubljana je pod vodstvom pevovodje A. Vračkote zapel dve delavski in 4 narodne pesmi. Zbor je še mlad, sami delavci, a glasovi pevcev so čisti, zvočni. Petje je bilo lepo ubrano, dinamično predanašano, da so morali ponavljati. Pevovodja je lahko ponosen na svoje pevce.

Jazzorkester »Zarje« je zaigral tri komade. Dober jazzorkester je to. Ali za prosvetne večere bi ga več ne svetovalo. To je godba za plese, vsi tisti šlagerji so brez toplota, samo lahkoživ, razbrzdano sentimentalni, ki se dotikajo ušes in srca z nekakšno neprijetno lenobo. Ne daje pa nobenega duševnega vzpona in življenske razigranosti, ki bi človeka razveselila. Je, kakor vsako povojno blago. Mogoče je krivo to, da ni domačih melodij v tistih šlagerjih.

Kakor se govori, bo v decembru, menda 16., II. delavski prosvetni večer, Cankarjev večer, z izbranim pozdravom. Do tedaj pa na svidenje.

Janez Samojov.

A. Obrat ob Ljubljani:

Kate- gorija	Stara urna mezda Din	Nova urna mezda Din	Povpr. akord. zasl. na uro
I.	10.—	10.—	
II.	7.50	7.50	
III.	7.—	6.25	
IV.	6.50	6.—	
V.	6.50	5.75	
VI.	6.—	5.50	7.15
VII.	5.75	5.25	6.70
VIII.	5.50	5.—	6.50
IX.	5.25	4.75	6.15
X.	5.—	4.50	5.85
XI.	4.50	4.—	5.20
XII.	4.25	3.75	5.20
XIII.	4.—	3.50	4.90
XIV.	3.50	3.25	4.55

B. Obrati ob Sori:

I.	7.75	7.—	
II.	7.—	6.50	
III.	6.75	6.—	
IV.	6.—	5.50	
V.	5.50	5.—	
VI.	5.25	4.75	
VII.	5.—	4.50	
VIII.	4.75	4.25	
IX.	4.50	4.—	5.20
X.	3.50	3.50	

Ta zadnji predlog podjetja pomeni povprečno 10% znižanje plač. Prvotno je zahtevalo celo 22%, popustilo potem na 16% in nazadnje na 10%. Poleg tega je podjetje 69. ostarelim delavcem odpovedalo službo in 21. delavcem v Janeziji v Vevčah.

Delavstvo je po svojih zastopnikih šlo do skrajnosti, da pokaže, da ni ono, ki hoče sporazum in pogodbo onemogočiti. Hotelo je doprinesti tudi velike žrtve, samo da pride do sporazuma. Zato je stavilo 27. novembra sledeči predlog:

1. Urne mezde od 4 Din navzgor se znižajo za 4%. Prav toliko akordne postavke.

2. Podjetje izvede redukcijo delavcev sporazumno z delavskimi zaupniki. Redukcija pa ne sme presegati števila 40 delavcev.

3. Odpuščenim starejšim delavcem bo podjetje dalo od 300 do 600 Din mesečne rente, katera bi po njih smrti pripadla neposrednim svojcem.

4. Podjetje se obveže, da bo plačevalo isti prispevek za pokojninski fond, kakor ga plačuje delavstvo.

5. V tarifnem delu pogodbe naj se izvrši potrebna pregrupaacija za one delavce, ki po značaju svojega dela spadajo v višje kategorije.

6. Dopusti naj se dajo delavstvu na podlagi delavskega predloga.

7. Odpoved kolektivne pogodbe naj bo dvomesečna.

Zastopniki podjetja so tudi ta predlog delavskega kategorično odklonili in vztrajali pri svojih zahtevih.

V nedeljo, dne 29. novembra se je vršilo v Vevčah zborovanje delavskega, na katerem so delegati, ki so sodelovali na pogajanjih poročali o situaciji. Delavstvo je bilo nad zadržanjem zastopnikov podjetja skrajno ogorčeno. Delegacija je dobila na zborovanju nalog naj se enkrat poskuša na razpravi najti pota in načina, da se pride do sporazuma. Zato je delavska delegacija dne 30. novembra stavila na zadnji razpravi sledeči predlog:

1. Delavstvo pristane, da se znižajo plače na uro za 25 para razen v 14. kategoriji v Vevčah in 10. kategoriji v Goričanih.

2. 21. delavcem v »Janeziji« naj se odpoved službe prekliche.

3. V kolikor bo podjetje poleg imenovanih 21 delavcev rabilo več delavcev, naj sprejme nazaj v delo odpuščene 60letnike in sicer one, ki so za delo še sposobni.

4. Sistem premij naj se razširi tudi na brusilnico, kurilnico, delavnico in motorne stroje v Vevčah.

5. Uvede naj se plačani dopusti. Zastopniki podjetja so na ta predlog dali sledečo zadnjo izjavo:

1. Vztraja se na 10% znižanju plač.

2. 21 delavcev (Janezije) se zaposli kljub temu, da se odpoved ne prekliche.

3. Namesto starejših odpuščenih delavcev bi se vzelo v delo po možnosti nekatere njihove družinske člane.

4. Sistem premij se razširi na kurilnico in delavnico.

5. Delavstvu bi se dalo na leto 3 dni plačanega dopusta.

Vse gornje bi veljalo le, če se pristane na 10% znižanje plač in če se podpiše pogodba, ki bi bila veljavna za 1 leto.

Popolnoma razumljivo je, da delavska delegacija ni mogla sprejeti 10% znižanja plač in se zavezati za eno leto, ker bi pogodba zopet potekla v času, ko je za obrambo najneugodnejši čas. Tako so pogajanja po krivdi zastopnikov podjetja končala brez sporazuma in kolektivne pogodbe.

Istega dne zvečer se je vršilo v Vevčah zborovanje delavskega, da sklepa o nadaljnjem načinu svoje obrambne borbe.

Edino pravilen odgovor delavskega na početje podjetja bi bil — stavka. Ker pa se je podjetje na to eventualnost dobro pripravilo in ker je v decembru najneugodnejši čas, zlasti ker se je reduciralo okrog 90 delavcev, obrat v Medvodah je bil že pred meseci ustavljen, ni moglo delavstvo zgrabit po tem skrajnem sredstvu, katero se mu je s strani podjetja takorekoč usiljevalo.

Delavstvo se je pri tajnem glasovanju z dvotretinsko večino odločilo za brezposledno stanje (ena tretjina je glasovala za stavko) in s tem preložilo svojo odločilno bitko na ugodnejši čas. Kdor ne pozna zavrednosti in enotnosti papirniškega delavstva, bi zmotno domneval: ni odločno, ni berbeno. To pa ne drži. Delavstvo v Vevčah je s tem glasovanjem pokazalo svojo zrelost za odločanje v taktiki. Kot pa pride ugoden čas, bo to delavstvo kot en moč enotno in solidarno tirjalo nazaj, kar se mu je

odvzelo, pa ne samo to, šlo bo v borbo za dosego novih pravic in za večji kos kruha.

Delavstvo stoji vedno v pripravljenosti! Borba ni končana, ob svojem času bo delavstvo stopilo na plan, pa če je to gospodi prav ali ne. V času ko raste draginja, ko se drugod zvišuje plače, si delavstvo Združenih papirnic ne pusti izževati plač. Mogoče ste nas v sedanjih situaciji nekoliko vpognili — toda zlomili, zlomili nas niste!

Nova podružnica Splošne del. strok. zveze Jugoslavije v Dolnji Lendavi

Najbednejše in najbolj izkoriščano delavstvo v Sloveniji se je končno vzdramilo in ustanovilo svojo prepotrebno delavsko strokovno organizacijo.

Dne 29. novembra se je v Dolnji Lendavi vršil ustanovni občni zbor S. D. S. Z. J. Pripravljalni odbor je v teku enega meseca izvršil priprave za organizacijo in je doslej pristopilo v podružnico nad 200 delavcev in delavk. Organizirali so se delavci »Našičke«, pletilje iz tovarne Blau & Bartož, kakor tudi drugih manjših podjetij. Ustanovnega občnega zbora se je udeležilo nad 200 delavcev in delavk. O položaju delavskega in nalogah organizacije je poročal tajnik zveze s. Jakomin, s. Križanič pa je glavne misli referata prevedel navzočemu delavstvu tudi v madžarskem jeziku.

Razmere delavskega v Dolnji Lendavi so skrajno mizerne, saj se plačuje delavce v pletilni industriji na dan komaj toliko, kolikor se v nekaterih boljših industrijah zasluzi na uro. Dnevne plače znašajo po 7 do 8 Din. Delavci »Našičke« zaslužijo pri 10-urnem delu po 12 do 16 Din na dan. Res skrajni čas je bil, da se je delavstvo vzdramilo in da začne z organizacijsko solidarnostjo voditi prav odločno borbo za izboljšanje plač in svojega obupnega položaja. Uverjeni smo, da bo vsa socialna čuteča javnost, kakor tudi oblast pomagala temu najbednejšemu delavstvu, da si svoj položaj izboljša. Delavstvo pa naj se trdno oklene svoje strokovne organizacije, naj v njej vztraja, ker le potom organizacije je mogoče priti do boljših razmer.

Ustanovni občni zbor podruž. S. D. S. Z. J. na Bledu

Po štirih mesecih pripravljalnega dela so delavke tovarne Jugo-Rohmberg in Izdelovalnice slovenskih in švicarskih vzenin ustanovile strokovno organizacijo. Ustanovni občni zbor se je vršil dne 3. decembra v restavraciji »Savica« na Bledu. Centralo zveze je zastopal njen tajnik s. Jakomin.

Delavstvo imenovanih podjetij je na občnem zboru dalo posebnega povdarka za uveljavljanje zahtev po zvišanju plač, katere se je podjetjem predložilo že pred meseci. Delavstvo zahteva, da se čimprej skličejo pogajanja in uredi njih službeno razmerje s kolektivno pogodbo in zvišajo plače, katere so izredno nizke. Zatem je bil izvoljen podružnični odbor.

Člane nove podružnice pozdravljamo v svoji sredi in jih pozivamo, da ostanejo v organizaciji vztrajni, ker le s solidarno organizacijsko močjo si bodo izboljšali svoj položaj.

Pravkar smo nastopili zadnji mesec v letu 1936

To leto je bilo za nas organizirane delavce v Kemični tovarni v Mostah jubilejno leto. To leto smo se spominjali organizirani delavci na oni pretekli čas iz svetovne vojne, ko so samo generali vodili usodo človeštva. Vsaka druga misel je bila z vojaštvom močjo in orožjem v roki zatrti. Težko je bilo takrat za delavstvo v Kemični tovarni. Za vse si bil vojak in pod komando vojaške oblasti, samo kadar se je šlo za hrano in obleko ter stanovanje, pa ni bilo nobene komandanta. V takem stanju smo hodili na delo večkrat brez hrane in tako delali po 12 ur na dan. Ako si v takih nečloveških okolnostih premalo storil, ker so vsi organi radi gladi odpovedali, si bil kaznovan ter po storjenem sihu odan v vojaški zapor. Vsaka sila, ki je prevelika, pa rodi odpor in tako se je zgodilo tudi pri nas. Delavci Kemične tovarne so kljub temu, da se je tresejo zidovje in pokale šipe na oknih radi eksplozije granat na bojnih poljanah, kot en mož rekli: dosti je tega nečloveškega trpljenja, raje smrt kot tako življenje. V času najbolj razsajajoče svetovne vojne smo ustanovili delavsko strokovno organizacijo. Kot en sam veliki čudež je nastal kar čez noč. Danes se brez vsakih pravic, samo pregajanje in sovražni pogledi od strani vodilnega oboja. Direktor krut z nekako nepremagljivo vojaško disciplino, ostali gospodje isto. Danes pa vsa ta gospoda tako prijazna in popustljiva napram delavcem. Vse brez vsake moči? Kaj je te gospode tako spreobrnilo kar čez noč? Niče drugi kakor organizacija in skupni nastop delavcev samih. To je tista injekcija, ki je tiste gospode takrat tako omamila, da niso imeli nobene moči več nad delavstvom! Da, v resnici so srečni delavci, kjer so tako zdrženi. To je bilo takrat, ko je bila vojna. Kaj pa danes? Zopet je med delavci nastal isti strah in klečeplazstvo, kot je bilo takrat, v času svetovne vojne, dokler ni bilo organizacije in skupne borbe za delavske pravice. Dvajset let je poteklo od takrat in radi tega smo se organizirani delavci na to 20-letnico spomnili ter jo na skromen način proslavili. Kaj smo pogrešali na tej proslavi? Mislimo na one, ki so takrat v letu 1916 pristopili v organizacijo ter tako pripomogli do one silne zmage nad takratnimi teroristi. Radi bi jih videli na oni slavnostni tribuni, ki je bila namenjena samo za njih. Ali ni jih bilo. Pozabili so že na oni čas pred 20-timi leti, ko so bili lačni in raztrgani pri 12-urnem delovnem času tako kruto in nečloveško preganjani. Rakove poti so si začele, po njej hočejo nazaj v dobo pred 20-timi leti in še mogoče dalje. Tako je danes pri nas, kar se ne poslabša brez de-

lavstva, pa še ti priskočijo na pomoč, da je trpljenje še večje. Mesto jubilaritov in dobro izvežbanih zaupnikov, imamo polno število denuncijantov ter pomagačev, ki slabšajo delavske pogoje. Pa kaj, ako delavci tako hočejo, če je to največja radost, ako vidi, da se je kakemu sodelavcu odpovedala služba ali pa da je bil prestavljen k slabšemu delu. Ob koncu leta smo le malo pregledali našo bilanco, vidimo, da je globoko pasivna. Kadar bo volja delavskega v Kemični tovarni tako velika, kot je bila pred 20-timi leti, bo pa bilanca zopet aktivna, kot je bila leta 1916.

KOVINARJI

Držite se kolektivne pogodbe!

Kar človeka boli, o tem najraje govori. Sicer smo se v teh časih, ko je bolj kot kdaj delavstvo zapostavljeno, kar nehote navedli, da malih bolečin niti ne čutimo, šele velike rane nas primorajo do tega, da povzdignemo svoj glas.

V tovarni »Titan« smo kolektivno pogodbo zelo težko in počasi priborili. To vsi vemo in odveč bi bilo to povdarjati. Kar odahnili smo se takrat, češ, sedaj pa bo drugače, kar je napisano mora držati.

Pa smo se spet enkrat ušeli in še kako. V pogodbi je med drugim tudi zapisano, da se sprejemanje in odpušcanje delavstva vrši samo sporazumno z glavnim zaupnikom. Zgodil pa se je slučaj, da je bil sprejet začasno na delo priden in pošten delavec, katerega pa se je čez deset dni odpustilo z motivacijo, da ni dela. Vse bi bilo v redu, če ne bi isti dan dobil zaposlenje neki drugi »gospod«, ki je za časa prejšnjega režima vršil zelo pomembno funkcijo. Torej enega odpustiti ker ni dela, drugega sprejeti ker je delo, ali se ne sliši to čudno? Ali je res pri podeljevanju dela merodajna lepa obleka in uglajen nastop?

Naš glavni zaupnik je takoj v tej stvari interveniral pri obratovodji, pa je dobil vtis, da se mnogo stvari v tovarni izvrši brez vednosti obratovodje.

V istem času je bil sprejet na delo tudi neki drugi delavec, seveda tudi »začasno«, pa dela še danes. Saj mu nismo nevoščljivi, mi vemo, če ne bi bil potreben, ne bi prosil za delo, nam se gre samo za pravico in red na podlagi kolektivne pogodbe.

Tudi kar se tiče akordnih postavk za nove artikle, se postava istih ne vrši sporazumno z glavnim zaupnikom, ampak po diktatu nekega gospoda.

Se na nekaj bi radi opozorili. Čuje se, da je vodstvo tovarne odpustilo iz službe s. Kajba Rudolfa, ki je že dal časa bolan. Ali smo res prišli tako daleč, da se nič več ne polaga nobene važnosti na to, če se v dvajsetih letih pusti v tovarni vso mladost, najboljše sile in zdravje? S. Kajba pa je poleg svojega dela in zdravja poškodoval v tovarni tudi prste, kar mu nobena odškodnina ne more nadoknaditi.

Ali je to pravično in socialno, da se mu je za jesen življenja pripravilo tako hud udarec in razočaranje?

Delavci ne hodimo z zaprtimi očmi po tovarni. Dobro vemo, čigavo maslo je vse to. In če bo potreba bomo tudi imenoma to označili. Res bati se je treba tistega, ki spredaj liže in zadaj praska!

Gospoda obratovodjo, ki je uvideven človek, pa prosimo, naj z objektivnega stališča presodi delovanje podrejenega oboja, drugače se zna kmalu zgoditi, da mu bo kdo v prešerni misli, da nad njim ni gospodarja, zrasel nad glavo.

Naj se enkrat za vselej odpravijo krivice in nedostatki, ki se ponavljajo dan za dnem, saj to ni samo v našem, ampak tudi v vašem interesu!

Kovinarji — Kamnik.

Sodruhu Tonetu Remsu v slovo!

Kar verjeti ne moremo, da Te ni več med živimi. Vedeli smo sicer, da je Tvoje telo vse bolno in shirano, a da boš tako hitro omagal, nismo pričakovali.

Tvoja pot je dokončana. Mirno spavaš tam na Žalah in rdeče rože, ki smo Ti jih poklonili za zadnje slovo, na Tvojem grobu že venejo. Nisi jih občutil v življenju — trnje je vse skozi prepletalo Tvoja pota in steze in Ti zastavljalo slednji korak. Srce Ti je krvavelo od težkih preizkušenj in udarcev usode, a Ti nisi klonil pod križem. Svoji ženi si bil dober mož, svojima hčerima skrben oče. Pa poleg vsega si našel še vedno časa, da si naravnost z mladeniškim navdušenjem deloval v naši organizaciji, ki je izgubila s Teboj enega svojih najagilnejših članov. Nisi se boril zase, saj si nam često pravil, da se kmalu poslovíš za vselej, boril si se za nas vse, ki so nam hrtbi upognjeni od dela in misli polne skrbi za vsakdanji kruh.

Dragi Tone! Ali res ne boš več prišel med nas? Ali je res Tvoja družinica ostala brez gospodarja in varuha? In Tvoja hiša ter slednja ped zemlje na Tvojem vrtu? Vse to, ob katerem si se nešteto krat po težkem delu razveselil, ali Te bo res zaman klicalo?

Tone, Ti spiš in sanjaš! Rezek mrz se zajeda v naša telesa, ko hitimo na delo v tovarno in okušamo trde besede gospodarja. Tebi je pa tako toplo in pokojno! Kmalu bo bela odeja pokrila Tvoj grob in ga čuvala do pomladi. Takrat pa, ko bo spet vse ozelenelo in se razcvetelo, bomo spremenili Tvojo gomilo v cvetoči vrt in ptičice Ti bodo zapele sladko pesem o sreči...

Dragi Tone, počivaj v miru! Ohranili Ti bomo svetel spomin v naših srcih!

Lojze Bergant.

RUDARJI

RAZGLAS.

Načelstvo ZRJ je na svoji seji dne 1. decembra sklenilo, razglasiti vsem svojim podružnicam, da se v smislu čl. 8 zveznih pravil vrši v prvem tromesečju prihodnjega leta V. redni kongres ZRJ.

Po točki 4 tega člena se imajo delegati za kongres izvoliti na občnih zborih podružnic in sicer za vsakih 100 članov po 1 delegat. Podružnice pod 100 članov imajo tudi pravico do 1 delegata. Število delegatov se bo določilo na povprečju vplačanih 12 tedenskih prispevkov v zadnjem četrtletju pred sklicanjem kongresa.

V smislu čl. 8, točka 6, ima centralna uprava Zveze svoje predloge dva meseca pred vršitvijo kongresa objaviti v Zvezinem glasilu. Podružnice pa morajo svoje predloge najmanj 6 tednov pred kongresom poslati centralni upravi, katera jih mora 1 mesec pred kongresom objaviti v Zvezinem glasilu. (Delavec). Dnevni red in kraj vršitve kongresa se bo določil na prihodnji seji načelstva ZRJ.

Uprava.

Gladovna stavka rudarjev rudnika Stanovsko radi neizplačanih mezd.

V rudniku Stanovsko vladajo strašne razmere. Rudarji so sicer polno zaposleni, ali pri skrajno nizkih mezdah, katerih izplačilo pa stalno zadržuje podjetje, morajo dobesedno stradati. Radi tega obupnega položaja je delavstvo že večkrat delo ustavilo. Zveza rudarjev in II. skupina sta vložili že nešteto pritožb na merodajnih mestih zoper to nesramno izkoriščanje delavskega. Vendar do zdaj se še ni našla oblast, ki bi temu podjetju enkrat odločno na prste stopila.

To in pa dejstvo, da je uprava rudnika dolgovala rudarjem mezde še za september Din 9000 in za oktober Din 45.000, v tem ko še za plačilo zaslužka za mesec november niti govora ni bilo, je prisililo rudarje, da so v torek, dne 24. novembra stopili v gladovno stavko v jami. 76 rudarjev se je zaprl v rove in sklenilo v njih vztrajati do konca. Zveza rudarjev in II. skupina sta vložili že nešteto pritožb na merodajnih mestih zoper to nesramno izkoriščanje delavskega. Vendar do zdaj se še ni našla oblast, ki bi temu podjetju enkrat odločno na prste stopila.

Na energično intervencijo zastopnika Zveze rudarjev Jugoslavije in zastopnika rudarske oblasti, se je sicer posrečilo rudarje iz rogov spraviti z izjavo podjetja, da bo takoj ugodilo vsem delavskim zahtevam. Pri naknadni razpravi se je sicer dosegel popoln sporazum, katerega so rudarji sprejeli in že tudi drugi dan z delom pričeli.

S tem pa ni rečeno, da že mogoče v najkrajšem času ne pride do zopetne ustavitve obrata, ker če se podjetje ne bo natanko držalo določen zapisnika, se bo takoj zopet delo ustavilo. To je v zapisniku in delavstvo je trdno odločeno, si samo priboriti to, kar mu gre.

Rudarji v svinčenih rudnikih.

V zadnjem času se opaža vedno večja brezbriznost za vsako delo tako na strokovnem kakor na kulturnem polju naše razredne misli med rudarji svinčenih rudnikov Mežica in Črna. Posebno Mežica pada. Vzrok tej brezbriznosti je prvič v precej dobrem gospodarskem položaju in drugič pa v osebnih sporih, ki bi ob pravilnem razumevanju obeh strani absolutno ne smeli uplívati na razvoj organizacije.

Zato pozivamo danes javno vse one sodruge, ki še nosijo tudi v srcu nekaj proletarske zavesti in ne samo na jeziku, da vstanje prvi iz svoje nedelavnosti, da vzramlje one, kateri so se že okužili z ... bacili in zbudio k zavesti tiste, ki so v svoji brezbriznosti tem bacilom že podlegli. Zakaj bodočnost delavskega razreda je odvisna od njegove aktivnosti same.

Volitive zaupnikov II. skupine Rudarske zadrge. Koncem meseca februarja 1937 poteče 3-letna poslovna doba sedanjih zaupnikov v rudarski in plavžarski industriji. Volitive bodočih zaupnikov bodo sredi meseca februarja prihodnjega leta. Na te za rudarsko delavstvo tako važne volitive že danes opozarjamo vse delavstvo, da v tem predvolitnem času razmislija in dobro preudari, komu bo poverilo svoje zaupanje za bodoča 3 leta. Pri zadnjih volitvah je zmaga lista ZRJ s 76 odst. Prihodnja zmaga pa mora biti še popolnejša in kandidati še skrbneje zbrani kot so bili zadnjič.

KRMELJ

V krmeljskem rudniku, ki je last g. V. Jakila, je zaposlenih okrog 200 rudarjev. Ti rudarji žive s svojimi družinami najtežje življenje. Ne samo, da jih ubija dandanevno njih težko poklicno delo, temveč so pri tem delu še tako slabo plačani, da res ne zaslužijo za najpotrebnejše. Poleg vsega tega so še izpostavljeni raznim šikanam in kaznim. Je to namreč še menda edini večji rudnik pri nas, pri katerem je delavstvo v popolni odvisnosti od podjetja, brez vsakih pravic.

Da je temu tako, pa ni krivda samo na podjetju, temveč predvsem na delavstvu samem. Zakaj to delavstvo je bilo dosedaj menda še edino v Sloveniji, ki je v odločilnih trenutkih vedno podleglo podjetniškemu vplivu. Kolikokrat so se tu ustanovljale razne strokovne organizacije, vendar se nobena ni mogla nikdar uveljaviti, ker če ni bila razredno bojna, je morala pasti vsled neaktivnosti. Če je pa bila, jo je pa zrušil podjetniški vpliv nad delavstvom.

Zadnji čas ob priliki zaupniškega tečaja, se je to delavstvo zavzelo za obnovo svoje prave razredne strokovne organizacije Zveze rudarjev Jugoslavije. Tozadevno se je vršil dne 30. novembra t. l. izredni občni zbor, na katerem se je izvolil nov odbor, kateri nam daje upanje, da bo vztrajnejši od prejšnjih. Če velja kje ugotovitev, da ima delavstvo tri glavne sovražnike in to so: strah, nezavednost in glad, potem velja to za krmeljske rudarje. Zato vsi krmeljski rudarji, sedaj združeni v vaši razredni strokovni organizaciji, skušajte podreti v sebi najprvo prva dva sovražnika in tretji bo sam od sebe izginil.

LESNI DELAVCI

Po dolgem času smo imeli zopet sestanek, kateri je bil zadovoljivo obiskan. Priporočali bi, da bi se mlajši sodruzi v sodelu sledili starejšim sodrugom in tako po- učne sestanke posečali. S. Bricelj nam je v eno in polurnem referatu obrazložil razme- re, ki vladajo med delavstvom lesne in dru- gih strok. Po referatu so nekateri sodruzi in sodružice posegli v debato o krivicah, ki se nam godijo. Drugo zanimivo predavanje bo dne 10. januarja 1936 ob 3. uri v gostil- ni Fortuna, kateri je namenjen delavstvu ne samo lesne stroke, temveč vsem, da slišijo kakšne pravice pripadajo po zakonu in kako se pride do teh pravic, isto tudi o minimal- nih mezdah in delavskemu tisku. Predaval bo s. dr. Reisman iz Maribora.

Delavstvo se je odločilo, da si izvoli po obratih obratne zaupnike, katerih do sedaj še nimamo in katerih smo zelo potrebni, da bodo reševali eventuelne krivice in spore. Zlasti v enem podjetju je to nujno potrebno. V tem podjetju se ne pozna nikakih zakonitih predpisov. Ako ne bo vse to prenehalo, smo primorani zahtevati preiskavo in ure- ditve na merodajnih mestih, predvsem pri nadzorni oblasti (Inspekciji dela), ki je za- to poklicana. Ne smatramo pri tem krivega podjetnika samega, pač pa podrejene v tem obratu.

Se najbolj si je temu krivo delavstvo samo, ker vse to dopušča, ker noče poznati razredne strokovne organizacije ter se klu- buje drug drugemu, ker se križem tožari, ne zaveda se pa tega, da kdor drugemu ja- mo koplje, sam vanjo pače. Razredno za- vedni delavci pozivamo vse one, naj vse to preneha in naj se zaveda izreka: »Sloga jači, nesloga tlači«.

Apeliramo na organizirano članstvo, da res aktivno deluje v organizaciji, isto pa tudi neorganizirano delavstvo naj ne stoji ob strani, pač pa naj se priključi organiza- ciji, da si bomo potem skupnosti izbojevali to, kar nam po zakonu pripada.

Vse nedostatke pa poročajte odboru podružnice v podružničnem lokalu v gostil- ni Petrovič v Borovnici, soba desno ob ne- deljah od 7. do 9. ure dopoldne. — Delavec.

Lesni delavci v Podpeči in Presejru smo imeli članski sestanek, na katerem smo tu- di obravnavali naše mizerno stanje. Zima, ki je prišla, je prinesla novo gorje v delav- ske družine. Kljub temu, da se celo življe- nje ukvarjamo z lesom, nas je največ takih, ki moramo biti na mrazu, kurjava je draga, zaslužki pa so mali.

Tudi smo imeli v našem kraju občins- ke volitve, da ne govorimo o vseh mogo- čih obljubah, ki so jih dajali razni agita- torji. Nemalo smo bili začuden, ko se je ne- ki gospod predstavil na sestanku, ki je bil sklican od JRZ, da je Marincek Anton re- ferent DZ. Čudimo se njemu, da tako hitro pozablja to, kar je še pred kratkim zago- varjal. Pa mi delavci, če ravno želimo, da se nam pove kaj od DZ, bi želeli, da se tega položaja, ki ga gosp. Marincek ima pri DZ ne izrablja v to, kot se ga je na tem shodu. Mislimo, da imamo dovolj dela zato, za kar je plačan.

Delavstvu pa svetujemo, da naj se za- veđa kam spada, da se je le potom organi- zacije treba boriti za večji košček kruha, od samih obljub se ne da živeti, pa naj jih daje kdokoli. Mi pa bomo imeli priliko še kaj spregovoriti tudi o razmerah naše ob- čine, ker je to interes nas vseh.

Lesni delavec.

Pleskarji in sobo-črkslikarji

Kakor po večini vse druge stroke tako tudi naša, zadnja leta preživlja udarec za udarcem, seveda to najbolj občutimo po- močniki, to pa največ po krivdi mojstrov, ker drug drugemu skačejo v hrbet z nelo- jalno konkurenco, seveda na račun delav- skih plač. Kljub temu, da je naša stroka ve- liko bolj izpopolnjena kot je bila pred leti, ter da mora pomočnik mnogo bolj garati za mizerno plačo ki jo ima.

Danes nam je vsem znano, če pošlje tvrdka pomočnike na stavbo začetkom me- seca ali pa zadnji teden v mesecu je prav vseeno, mora biti naše delo na stavbi goto- vo končano že do prihodnjega meseca. Po večini ima stavljeni gospodar, ki zida hišo že stanovanja v naprej oddana. Ker pa se naše delo izvršuje na stavbi zadnje, smo pač mi tisti, ki moramo prenašati vse zlo in ši- kaniranje, ne samo s strani mojstrov, tem- več tudi s strani stavbenikov, polirjev in strank i. t. d.

Sodrug, treba je vzeti položaj resno v roke, organizacija, v katero smo vstopili, nam bo vodnica. Zato je naša naloga, da se vsi povežemo v njo, da se potem organi- zirane sile borimo za izboljšanje našega mi- zernega položaja. Imamo še vedno nekaj takih, ki čakajo, da jim bi priborili drugi boljše plače in boljše delovne pogoje. In ra- vno taki imajo po navadi največ za govo- riti, ne zavečajo pa se tega, da s tem sami sebi in celoti škodujejo. Sodrug, zato po- dimo vsi na delo, da ne bomo v prihodnji sezoni delali za tako mizerne plače, kakor jih imamo.

Letos je naša sezona deloma končana, prihranek pomočnike prav lahko spravi, saj z današnjo plačo ne moreš nabaviti najpo- trebnjših potrebščin, ter celo leto ne mo- reš poplačati dolgov od zime. Gotovo pa je, da naši gospodje mojstri žive vedno le od zgube kot pravijo. Vidimo pa, da so po ve- čini vsi dobro siturani, saj iz te zgube si grade vile in celo večnadstropne stavbe, da ne govorimo še o motorčkih in avtomobilč- kih itd.

Zveza lesnih delavcev Jugoslavije, sek- cija pleskarjev, sobo-črko-slikarjev je pre- ložila gg. mojstrom osnutek kolektivne po- godbe, tako da se uredijo v naši stroki de- lovni odnosi za vse delavstvo te stroke. Delavska zbornica je sklicala informativni sestanek obeh prizadetih strank, kar pa so gg. mojstri sporočili, da se sestanka ne ude- leže. Mi se moramo le čuditi gg. mojstrom,

da med njimi ni toliko razumevanja, da bi se enkrat vsedli skupaj za zeleno mizo ter bi položaj naše stroke malo proučili. No, mi vemo zakaj jim sedaj tako raste greben ali pride pa tudi za nas čas, ko bomo dru- gače govorili in takrat jih ne bomo prosili, temveč zahtevali. Neki gospod se je tako razjezil, da je osnutek kolektivne pogodbe poslal v koš, tudi razne grožnje se čujejo. No, mi jim mirne krvi povemo, da se radi tega ni treba razburjati. Oni pravijo, da naj stopimo v stavko, ja gospodje, to sedaj pra- vite, pred par meseci so se pa Vam tresle hlače in ste se bolj resno obnašali. Mi no- čemo nič drugega kot to, da se nam da kar nam pripada, hočemo svoj del, gre se za kruh za nas in naše otroke.

Zato sodrug, vsi složno na delo, ker v delu je rešitev. Zato pozivamo vse pomoč- niki, da pridejo med nas, da se skupno bo- rimo za izboljšanje našega položaja. Kdor ni z nami je proti nam!

STAVBINCI

Iz kranjske podružnice S. G. R. J.

Dne 29. novembra se je pri nas ponov- no vršil članski sestanek, katerega so se udeležili le najbolj zvesti in aktivni sodru- gi. Vzrok slabi udeležbi tiči v tem, vsaj de- loma, ker depresija, ki se je polastila kranj- skega delavstva, kot posledica znanih do- godkov po tekstilni stavki, še vedno ni po- pustila. Deloma pa tudi v tem, ker članstvo nima drugih lokalov na razpolago za svoje sestanke kakor gostilne, kamor pa naš stav- binski delavec ne more dosti zahajati, saj si niti poštenega kosila ne more privoščiti vsak dan. Dejstvo je, da podružnične od- bora ne zadene zato nobena krivda, kajti sodrug, so storili vse, kar so smatrali za potrebno, da se čimveč članov privabi na sestanek.

Sestanka se je udeležil tudi podsavezni delegat iz Ljubljane, kateri je poročal o raznih načrtih in predlogih, ki jih kujejo ju- goslovanski industrialci za splošno uredbo delavskih minimalnih mezd, kateri bi tudi v najboljšem slučaju — ako bi se sploh izved- li — pomenili znižanje dosedaj obstoječih mezd. Med drugim je podčrtal odločno za- htevo brezposelnega in zaposlenega stavbin- skega delavstva po splošnem brezposelnost- nem zavarovanju, kot je to uvedeno že v vseh kulturnih državah. Poleg tega zahteva gradbeno delavstvo, katero je vsled brez- poselnosti najhujše prizadeto, odpravo ka- renčne dobe 4 mesecev. Delavec naj ima pravico do podpore takoj ko postane brez- poseln, brez ozira na to, koliko časa je bil zaposlen.

Zatem je podružnični predsednik s. Loj- ze Hrovat v kratkih in jedrnatih besedah podkrepil zahtevo stavbinskega delavstva, ki se glasi, da je dolžnost občine storiti po- trebne ukrepe za zadostno preskrbo brezpo- selnih delavcev pozimi.

Sodrug! Letošnji zimski čas ne sme iti mimo nas, ne da bi ga izkoristili v svrhu svoje izobrazbe. V prihodnjih tednih bomo priredili izobraževalne večere in se bomo tako oboroževali za borbe, ki nas čakajo v prihodnjem letu.

(Sodrug Dan. Š. smo namenjeni po- kloniti primerno diplomu, katero — vsaj upamo — ne bo odklonil).

S. G. R. J. podružnica Škofja Loka

Škofjeljski stavbinci organizirani v S. G. R. J. smo imeli svoj članski sestanek v nedeljo, dne 29. novembra v gostilniških prostorih L. Hafnerja na Suhl. Člani so se skoro polnoštevilno udeležili sestanka. Pred- sednik s. Berčič Vinko je ob 4. uri popoldne otvoril sestanek in naznanil sledeči dnevni red: 1. Vprašanje brezposelnih sezonskih delavcev. 2. Nova kolektivna pogodba za l. 1937.

K obema točkama je poročal podsavez- ni delegat iz Ljubljane, kateri je predvsem povdaril, da sta ti dve vprašanji življenjske važnosti za stavbinsko delavstvo.

Brezposelnostno zavarovanje je pri nas tako, da bi delavstvu v obraz. Nezaposlen delavec naj torej živi z 150 do 200 dinarji celih 4 do 5 mesecev, ko je brez dela. In še te revne dinarčke dobiš le, če si imel srečo, da si bil najmanj 4 mesece zaposlen odnosno zavarovan v OUZD. Ako ti le en dan manj- ka se te kaznuje s tem, da ne dobiš nič.

Osnutek nove kolektivne pogodbe so prejeli gradbeni podjetniki, kakor tudi nji- hova udruženja v dneh od 19. do 24. okto- bra t. l. Delavstvo zahteva, da se čimprej skličejo pogajanja.

Mi se bomo v bodoče še bolj trdno okle- nili svoje strokovne organizacije in si bomo v organiziranem boju priborili življenje, ki bo vredno človeka.

Vsem podružnicam S. G. R. J. v Sloveniji

Na predloge raznih podružnic S. G. R. J. v Sloveniji, da naj se na področju našega podsaveza določi za vse podružnične odno- sno organizacijske zaupnike, ki so obenem subkasirji, gotov odstotek od inkasiranih prispevkov.

Upravni odbor podsaveza je te predlo- ge osvojil ter se strinja, da podružnice od 1. decembra 1936 dalje vpeljejo plačevanje 3% od inkasiranih članskih prispevkov za- upnikom in sicer v breme podružničnih bla- gain.

Plačevanje teh 3% zaupnikom se ne sma- tra kot nagrada za njih delo, temveč kot neka odškodnina za njihov riziko pri kasi- ranju prispevkov, ker se prepogosto dogo- di, da zaupnik kakšne markice izgubi ali so mu celo ukradene in mora manjkajoče sam plačati iz svojega. S temi tremi odstotki bo riziko vsaj delno krit.

Naj vzamejo podružnice to na znanje.

KRATKE BELEŽKE

Gradbeno podjetje Ing. Dukič in drug odpove delo skoro vsakemu delavcu, ki se javi bolan.

V naši državi je zaposlenih približno 300.000 delavcev z dnevno plačo najmanj

8 Din in največ 24 Din ter približno 100.000 delavcev dobiva manj kot 8 Din dnevno.

Med te spada tudi velik del gradbenih delavcev-težakov.

Ljubljansko gradbeno podjetje Tönnies je takoj odpustilo iz službe organizacijskega zaupnika, ker je zahteval, da isto preskrbi pitno vodo za delavce, katerih je okoli 80. Ta slučaj jasno dokazuje, kakšni so tisti ljudje v resnici, ki se ob vsaki priliki radi ponesejo s svojo socijalno pravičnostjo.

Vsa ljubljanska gradbena podjetja spre- jemajo delavce v delo samo na enomesečno poizkušnjo in to celo take delavce, ki so bili pri njih že leta zaposleni. Potemtakem so tudi vse zgradbe zgrajene na poskušnjo. Kaj bi se zgodilo, če bi Ljubljano obiskal po- tres???

Delavci zaposleni na zgradbi kmetijske kontrolne postaje v Ljubljani so si potom složnega nastopa izboljšali delovne pogoje na stavbišči. Akcija je trajala samo 5 mi- nut.

Nesreča

Pri gradnji Delavskega doma, katero iz- vršuje podjetje Tomažič je dne 17. oktobra padla na delavca Fabjana Alojzija skladov- nica cementa. Dobil je hude notranje in zu- nanje poškodbe. Zlomilo mu je desno nogo dvakrat in levo izpahnilo.

To je pri podjetju Tomažič v letošnji sezoni že druga nesreča težjega značaja, plod priganjaškega sistema podjetnika in njegovih polirjev.

Delavstvo se pa takemu delovnemu si- stemu, ki sili k vedno večji storitvi, vsled katerega je delavec lahko vsak čas ob svoje zdravje ali celo življenje, potom svoje or- ganizacije odločno upira. — Delavec.

Izključitev

Odbor podružnice S. G. R. J. Ljubljana je v sporazumu z upravnim odborom pod- saveza na svoji 22. redni seji dne 1. decem- bra 1936 izključil člane Korošca Alojzija radi neutemeljenega obrekovanja članov od- bora in celo dejanskega napada na enega iz- med članov odbora ter Horvata Vinkota ra- di tega, ker kljub pozivom ni poravnal zau- panih mu članskih markic.

ORGANIZACIJA HIŠNIH POSLOV JUGOSLAVIJE

Tudi naša dolžnost je, da se zopet opla- simo. Predvsem moramo opozoriti vse naše članice in hišne gospodinjske pomočnice sploh, da naše zahteve za izboljšanje zaščite niso bile upoštevane. Zato je naša naloga, da odločno in striktno vodi- mo borbo dalje.

Dne 22. novembra 1936 je zastopnica naše zveze predložila skupščini Delavske zbornice resolucijo, katere se glasi:

»Na tem mestu moramo konstatirati za- lostno dejstvo, da socialna politika pri nas, v pogledu na specijelne panoge zaposlenih žen ne polaga potrebne in zadostne pažnje.

Znano je, da je Delavska zbornica v Beogradu januarja 1936 priredila anketo, katere se je bavila z vprašanjem, da se »Zakonska zaščita hišnih pomočnic« izpre- meni, odnosno izboljša. Na podlagi tega je predložila Ministrstvu socialne politike os- nutek, kateri obsega le delno izpremembo zakona, katerega danes imamo in kateri že datira daleč nazaj.

V osnutku so bile označene tri glavne točke, katere tudi iz tega mesta ponovno zahtevamo:

1. Zakon se mora razširiti na celo dr- žavo, da bodo te zaščite deležne vse hišne in gospodinjske pomočnice, ne pa le posa- mezni deli države, ali kakor prinese prilož- nost. Hišne uslužbenke se brezprimerno iz- korišćajo, kar pričajo drastični primeri izne- šeni na anketi iz vseh pokrajin, kjer so so- cialne razmere še slabše kot pri nas.

2. Zahtevamo, da se odpravijo vse pri- vatne posredovalnice dela, potom katerih se vrše vsestranske korupcije, na drugi strani pa dekleta, ko dela ne dobe, razumljivo, pa- dajo v bedo, nemoralnost in jim je pot v prostitucijo odprta.

3. Zaščita hišnih uslužbenk v času, ko preneha službeno razmerje in je vsaka pri- zadeta primorana iskati pomoči pri institu- cijah, katere pa glasom nepopolnega zaka- na zopet tolmačijo po svoje in največkrat dekle ne doseže svojih pravic, niti tistih, ki jih zakon predvideva.

Zahtevamo v osnutku k tej točki, da bi službene spore reševalo redno obrtno sodi- šče, kakor za delavstvo v industriji.

4. Odločno zahtevamo, da se smatra hišne in gospodinjske pomočnice za enako- vredne člane družbe, da se jim prizna ena- kovredna kvalifikacija dela po svojih kate- gorijah, kot enakovredne in vpoštene davkoplačevalke zahtevamo enakovredne zaščite in pravic, katere se nudijo že osta- lim kategorijam dela v industriji, nameščen- cem, uradnikom itd.

Zahteve po spremembah zakona so ro- male na zato določeno mesto.

Apeliramo na skupščino, da tudi ona prizna vso potrebo in stavi Ministrstvu so- cialne politike ponovno naše zahteve, da se »Zakon o zaščiti hišnih pomočnic« regulira in odobri.

Sodružice, sodrug! Apeliramo tudi na Vas, da privedete svoje hčere, sestre, ki so zaposlene v privatnem gospodinjstvu, v na- šo organizacijo, da pomnožimo naše vrste in da se pripravimo za odločno borbo.

STROJNIKI

Stojimo pred sprejetjem novega držav- nega proračuna. Že par let prosimo mero- dajne faktorje za zakonito priznanje starost- nega zavarovanja vseh strojnikov. Strojniki pri parnih napravah vršijo pretežno večino

duševno delo. Radi tega upravičeno zahte- vamo, da se nas pokojninsko zavaruje. V ta namen sklicujemo vse interesirane skupine in sicer Zveza strojnikov, zobotehnik in trgov- ski nastavljenici skupni shod z zahtevo sta- rostnega zavarovanja interesentov omenjenih skupin.

Pozivamo vse naše kolege, da se tega zborovanja, katerega bomo objavili potom dnevnega časopisa in vabil, polnoštevilno udeležijo.

V nedeljo, dne 29. novembra smo imeli sestanek strojnikov in kurjačev v Trbovljah. Sestanek bi bil lahko bolj obiskan. Upamo, da bo drugič že bolje. Na sestanku smo sklenili sledeče: Prične naj se akcija, da pridejo vsi rudarski strojniki v I. kategorijo Bratovske skladnice, tako kakor je to slučaj pri zagorskem rudniku, ker strojniki po svoji odgovornosti spadajo faktično v I. ka- tegorijo Bratovske skladnice. Vse še ne or- ganizirane kolege pa pozivamo, da se včla- nijo v našo zvezo, da bo naš glas res vpo- števanja vreden.

V nedeljo, dne 4. januarja sklicujemo sestanek strojnikov in kurjačev v Kranju ob 2. uri popoldne pri »Zlati ribi«. V nedeljo, dne 10. januarja pa se vrši predavanje dr. Reimana v Borovnici od pol 3. uri popoldne v gostilni Fortuna. Dolžnost vseh kolegov je, da se sestankov in predavanj polnošte- vilno udeležijo.

Vsak dan pristopajo novi člani k naši zvezi. Imamo že sedaj okrog 80 odst. stroj- nikov in kurjačev organiziranih. Vse kolege, kateri še stoje ob strani, pozivamo v naš skupni krog, v boj za naše pravice.

Sekcija Ljubljana.

MONOPOLCI

Delavstvo tobačne tovarne v Ljubljani je pod vodstvom podružnice Saveza mono- polskih delavcev in delavk Jugoslavije ime- lo sestanek dne 12. nov. 1936, na katerem je bila sprejeta spomenica glede nepravilne prevedbe nestalnih delavcev in delavk v stalne. To se pravi, da so nestalni, odnosno bivši sezonski delavci izgubili vsa službena leta, katera so imeli pred to prevedbo. S tem so delavci najbolj prizadeti na izgubi let za penzijo. Dalje se je na isti spomenici zahtevalo, da upr. M. izda čimprej pravi- lnik o plačilnem sistemu, ker današnji več ne odgovarja za gole življenjske po- trebščine, kaj še drugo. Ker plača stalnega delavca začetnika znaša danes 19 Din 50 p dnevno, to se pravi, da je monopolski de- lavec — za danes najslabše plačan izmed vseh strok. Zato je podružnica SMR pa- slala to spomenico na svoje centrale SMR v Beograd, da podvzame korake, da se te krivice popravijo. Dobilimo smo obvestilo od Saveza iz Beograda, da so zastopniki Sa- veza Monopolskih delavcev in zastopniki Delavske zbornice beograjske izvršili osebn- no intervencijo dne 23. nov. na Upr. Mon. pri pomočniku generalnega direktorja g. dr. Markoviču ter so mu raložili položaj, kak- ršen je. G. dr. Markovič jim je dal izjavo, da bo upravni odbor Up. M. to stvar rešil tako, da se delavstvu po možnosti vradu- navajo vsa sezonska leta v stalnost. Glede plačilnega pravilnika je dal isto izjavo, da se nahaja sedaj v delu pri upravnem od- boru, da ga dobimo v najkrajšem času na vpogled. Po zadržilu g. Markoviča do no- vega leta gotovo.

Centralni odbor Saveza ima s tem upa- nje, da se bo stvar rešila povoljno za de- lavstvo. Zato odbor podružnice v Ljubljani poziva vse članstvo, da ne klone in da se ne pusti begati od raznih intrigantov, da savezna uprava v Beogradu nima nikakšne avtoritete na upravi Monopola, kakor se govori po fabriki. Priporočamo pa gotovim intrigantom, da tudi oni udarijo na pravi zvon, ker imajo veliko prilike, da ako imajo voljo najbednejšim delavcem pomagati, naj storijo to sedaj, ker mi poznamo samo delo in hočemo tudi, da se položaj delavstva iz- boljša, ne pa samo intrigirati. Organizirani delavci SMR apelirajo na vse neorganizirane delavce, da pristopijo vsi v zvezo M. d., da vsi skupno pripomremo, da se iz- boljša bodočnost, ker je v slogi je moč.

Držimo se izreka: »Sloga jači, nesloga tlači.«

*

Za sodružico Štefi Koželj se je pri pred- zadnjem izplačilu nabralo prostovoljnih pri- spevkov 284 Din. Vsem darovalcem se lepo zahvaljuje.

OBLAČILNI DELAVCI

Tudi krojaški pomočniki se prebujajo.

V terek, dne 10. novembra 1936 so imeli svoj mesečni sestanek. Udeležba je bila iz- redno lepa, ker toliko krojaških pomočnikov zbranih na sestanku ni bilo že mnogo let. Predsednik s. Gubenšek otvoril ob 8. uri se- stanek ter v kratkem govoru povdaril kako nam je potrebna močna, 100% na strokovna organizacija, kajti v organizaciji je moč ter edino sredstvo, da odpravimo že enkrat nočno in nedeljsko delo. Omeni tudi radi sklepanja kolektivne pogodbe, ki smo jo hoteli sklepati že meseca septembra, kar pa zaradi mojstrov ni prišlo do tega. Poziva ter apelira na vse one pomočnike, kateri še niso člani naše strokovne organizacije, da nas ne gledajo od strani nego naj čimprej pristopijo, da bo organizacija močnejša ter sposobna, da si pribori kolektivno pogodbo, takšno, da bo odgovarjala današnjim raz- meram.

Nato je govoril s. Tome, ki je članom še bolj orisal sestoj in pomen strokovnih organizacij, tako, da so mnogi prebujeni in prepričani o potrebi našega popolnega raz- voja, pristopili v naše vrste, katere so tem potom zadovoljivo narastle.

S. predsednik zaključil sestanek ob pol 12. uri ter se zahvali vsem navzočim za udeležbo. Upamo, da se v kratkem tudi ostali, videč naše gibanje, pridružijo nam ter s tem zaključijo naše borilne vrste.

Za Božič

smo znatno znižali
naše cene

Otroške čevlje	Din 18—
ženske čevlje	" 59—
moške čevlje	" 69—
ženske snežke	" 69—
otroške obleke	" 60—
moške obleke	" 153—
smučarske obleke, moške	" 144—
moške suknje zimске	" 178—
otroške suknje	" 78—

Ant. Krisper
Ljubljana, Mestni trg 26
Stritarjeva ulica 13

OBVESTILA

Anketa o vaješkim vprašanju.

Delavska zbornica pripravlja anketo o vaješkim vprašanju. Na anketo bo povabila zastopnike vseh strokovnih organizacij, razne korporacije, banske uprave, mestne občine in vodstva obrtno nadaljevalnih šol.

Na anketi bo referiral banski inšpektor g. M. Presel in g. inž. arh. Kregar, profesor na gradbenem oddelku sedanje tehnične šole v Ljubljani,

o strokovni vzgoji našega vaješkega naraščaja.

Nadalje odvet. dr. Avg. Reisman

o zakoniti zaščiti vajencev

in dr. Trtnik Albert, zdravnik Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani

o zdravstvenem stanju vajencev.

Referenti bodo svoje referate že vnaprej pripravili, Delavska zbornica bo razmnožila te referate in jih razposlala udeležencem ankete še pred zborovanjem, da se bo na anketi vršila lahko samo diskusija o postavljenih vprašanjih.

Vsemu delavstvu v vednost radi posredovanj Inšpekcije dela pri sklepanju kolektivnih pogodb

Dopis, ki smo ga prejeli, je sledeči:

»Kr. Banska uprava dravske banovine nam je pod št. VI-30.744/1 od 4. XII. 1936 v zadevi posredovanja Inšpekcije dela pri sklepanju kolektivnih pogodb sporočila naslednje svoje stališče:

»Na vlogo z dne 2. novembra 1936, št. 2241/63-1 v predmetni zadevi se Vas obvešča, da naj strokovna organizacija delavstva z organizacijo delodajalcev sama izvede pogajanja za sklenitev nove kolektivne pogodbe. Priporoča se, da pozove Delavska zbornica stranke na pogajanja.

Kraljevska banska uprava more temeljem čl. 9, točke 6 zakona o inšpekciji dela (Uradni list z dne 21. aprila 1922, št. 106/39) posredovati šele, če nastane med pogajanjem spor, na zahtevo ene stranke.

Napraša se Vas, obvestite o tem prizadete strokovne organizacije.

Iz prednavedenega sledi, da v bodoče Inšpekcija dela ne bo več razpisovala pogajanj, marveč se imata pogajati obe strani direktno, odnosno s posredovanjem Delavske zbornice.

Ljubljana, dne 9. decembra 1936.

SODRUGI! SODRUŽICE!

Krajevni Medstrokovni Odbor (URSSJ) v Ljubljani priredi poučno predavanje o socialni zakonodaji, ki se bo vršilo v nedeljo, dne 20. decembra 1936 ob deveti uri v veliki dvorani Delavske zbornice v Ljubljani.

Predaval bo s. dr. Reisman iz Maribora.

Ker je to predavanje nadaljevanje že zadnjega predavanja, se naproša vse sodruge in sodružice, da se polnoštevilno odzovejo ter naj bodo točni ob določeni uri na mestu.

Krajevni Medstrokovni Odbor Ljubljana

RAZNO

Pismena klotuta

Bivši španski minister Marcelono Domingo je odgovoril v francoskem časopisu »L'Oeuvre« fašistično navdahnjenemu generalu De Castelnao. Ta general je znan kot nespreten oficir in kot fanatičen reacionar.

Cital sem Vaš članek v »L. Echo de Paris«. Ne bom omenjal Vaše duševne inteligence in ne Vaših finih izrazov, temveč Vam hočem samo pojasniti sledeče:

1. Španci, za katere se Vi zavzemate, so oficirji, kateri so sveto prisegli, da bodo lojalno služili republikanskemu režimu in so s svojim uporom prelomili to prisego. Če Vi kot general smatrate to početje za spodobno, Vas obžalujem.

2. Uporniška vojska, katero Vi branite v Vašem članku, ni španska, temveč je večina nje iz Mavrov, pripeljanih iz Afrike za podjarmljenje španskega ljudstva. Radoveden sem, dali se najde še kak francoski general, ki bi odobral udar Maročanov v Evropo pobijati državljane države, katera je soprodpisnica pogodbe s Francijo v Algerasu.

3. Španci, katere branite, so bili vsi germanofili med svetovno vojno in kot taki so tudi sedaj, to dokazuje tudi pozdrav, odposlani od generala Cabanellosa Hitlerju, dočim so Španci, katere Vi imenujete v svojem članku »Front vrapulaire — frankofili« in kot taki so bili tudi v dobi od 1914 do 1918. leta. Vsled česar nas je imenoval takratni kralj Alfonz de Borbon enako, kot sedaj Vi, »špansko druhal« in ta druhal je tista sila, ki je vedno pomagala Franciji in katera bo Franciji še lahko koristila v slučaju nevarnosti, katere obstoj nikdo ne more zanikati. Francija bo imela novo nemško mejo, če zmagajo tisti, katere branite Vi, general De Castelnao. Če pa zmaga ljudska fronta, bo obstojala španska meja in španska roka bo pripravljena vedno iskreno pomagati svojim sosedom. Dovolj, gosp. general. Ne zavidam Vam Vaših psov, Vaših duševnih nagibov, ne Vaših odnošajev z inozemstvom.

Nikdar nisem veroval v to, da bi moral civilist poslati take opomine vojakom in da je Španec na žalost prisiljen tako odgovorjati Francozu.

Marcelono Domingo

bivši španski prosvetni minister.

Kdo pobija španske delavce

Prvega novembra je bil ujet pri bojih pred Madridom italijanski vojak Luigi Dorsi Filaberta, rojen v Villa Costelli v provinciji Brindisi. Po njegovih izjavi on ni bil dobrovoljec, temveč so ga prisilili iti v Španijo.

Luigi Dorsi je pripadal 10. grupi rimske artiljerije. On je prispel k vojakom letos v aprilu, da odsluži 18 mesečni kaderski rok. Po njegovi izjavi je bil s svojimi petdesetimi tovariši artiljeristi prisiljen od komandirja, da se odpeljejo s 15 topovi, 50 zaboji municije in tremi poročniki iz Genove v Carceres, kjer so prejeli od poročnika Revella po 200 pezet. Vozili so se z italijanskim vojnim parnikom do španske luke Vigo, kjer so jih izkrcali. Prešli so čez Salamanca, Caceres, Talovera in Torrijos v Toledo. V Caceresu so videli 15 italijanskih tankov z italijansko posadko. Na fronti pri Ilescasu je videl v boju 6 topov z italijansko posadko, katerim so poveljevali italijanski oficirji.

»ADRIA«

PRAŠEK JE BOLJŠI!

Ti podatki so bili zabeleženi v dnevnik »Uetega Corsija«. 6. novembra ob 9. uri so miličniki sestrelili avion »Fiat« pilot je skočil s padalom in je bil ujet, imenoval se je Alfredo Piccoli, roj. v Bolonji, star 28 let. On je bil najet od Franca za 2500 pezet mesečne plače. Bil je pod poveljstvom poročnika Palanca, kateri poveljuje celi skupini italijanskih pilotov v Španiji. Palanca je bil od Francovih generalov imenovan za kaptana španske vojne avijatike. Omenjeni aeroplan »Fiat« je bil oborožen z najmodernejšimi mitraljezi z »dum-dum« krogli (iz esperanta).

»Slovincu« v vednost

Po zaupni statistiki so španski fašisti dosedaj pomorili v provinciji Sevilla več kot 4000 delavcev in levičarjev, v provinciji Cordoba okoli 2000, v provinciji Granada 3400, v areni mesta Badajoz je bilo pomorjenih v navzočnosti fašistične sode 1800 aretirancev, v mestu Coruna so napravili fašisti splošno morijo, kjer se število žrtev ni moglo dognati, v mestih San Sebastian in Irun se je prebivalstvo zmanjšalo na polovico, v fašistično katoliškem mestu Pamplonas je bilo pobitih 24 menihov, ker se niso hoteli boriti proti delavstvu, v areni mesta Salamanca je bil mučen in umorjen socialistični poslanec Andreo Manso.

Če bi špansko ljudstvo imelo pripomočke, da bi moglo obvestiti inozemstvo o vseh grozotah, katere so dokazano napravili do sedaj fašisti v Španiji, bi se brez dvoma dvignili vsi pošteni ljudje in protestirali proti neprimernemu barbarstvu napram delovnemu ljudstvu Španije.

(Prevedeno iz »Popola Fronto« od 15. novembra 1936.)

Književnost

Zanimive podatke priobčuje Prager Presse z dne 9. decembra o gospodarskem, kulturnem in tehničnem stanju današnje Rusije. Po teh podatkih meri današnja Rusija 21 milijonov 253 tisoč kvadratnih kilometrov. — Njena meja je dolga 65 tisoč kilometrov, od tega odpade ena tretjina na suho zemsko mejo in dve tretjini pa na morje. Struže 40. največjih ruskih rek merijo 76.706 km. Sama površina 7. največjih jezer je za 100.000 km² večja kakor površina Nemčije. Obdelana polja pokrivajo ploskev 223 milijonov hektarjev. Ležišča premoaga cenijo na 1200 milijard ton, ležišča nafte (petrolej) na 3200 milijonov (vsa svetovna ležišča znašajo 9 do 10 milijard ton), ležišča železne rude na 10.612 milijonov ton. Prebivalstva šteje Rusija po podatkih iz leta 1935 168 milijonov, ki so pripadniki 102 narodov. Začetkom leta 1935 je imela Rusija 574.064 industrijskih podjetij, od tega 61.428 velikih tovarn. Celotna industrija zaposluje 25 milijonov delavcev in namesčencev. Dolžina železniških prog znaša 85.099 kilometrov. Ruska trgovska mornarica poseduje 402 potniških in tovornih

Manufakturna in modna trgovina
»Pri Zvonu«, I. Strojanshek

Ljubljana, Pred Škofijo št. 21
(poleg magistrata - rotovža)

Priporoča pravkar dospelo novo zalogo zimskih manufakturnega in modnega blaga po najnižjih cenah. Pridite in prepričajte se boste, da Vas bomo najboljše in najcenejše postregli. Delavcem nudimo 10% izredni popusta. Se priporočam

ladij. Ljudskih šol imajo 164.081, tehnik 2572, in 595 univerz. Gledališč in cirkusov imajo 754, kinematografov 28.600 in 67 radijskih oddajnih postaj. Časopisov in revij izdajajo 10.000 z naklado 35 milijonov 700 tisoč izvodov.

»Delavski zaupnik«

S. Franc Pliberšek, predsednik II. rudarske skupine v Trbovljah, je po svojih predavanjih napisal 273 strani obsegaajočo knjigo, ki jo je založilo načelstvo II. rudarske skupine. Knjiga stane Din 10.— in Din 1.25 poština ter se tam naroča.

Knjiga se po vsebini deli v tri dele, in sicer:

1. Navodila, kaj je delavski zaupnik, njegove dolžnosti, pravice in zaščita; dalje, kdaj naj zaupnik posreduje, kaj naj stori ob stavki in kako naj sploh nastopa pred delodajalcem in oblastjo; slednjič pojasnjuje v tem delu socialno zavarovanje, socialno zaščito delavstva, delavske ustanove ter individualno in kolektivno pogodbo.

2. Pismene vloge, pritožbe, zapisniki, naznanila na oblasti in razne ustanove z vzorci.

3. Štiri predavanja: a) Človek in stroj; b) nastanek premoaga; c) razvoj človeka; d) nastanek, razvoj in konec zemlje.

Ugotoviti moramo predvsem, da je to pri nas prva knjiga take vsebine, prva, ki obširneje razlaga pojem »delavskega zaupnika« ter je enako pomembna za zaupnike v rudarstvu, kakor v industriji sploh. Vsak delavec, vsak strokovni organizacijski in delavski zaupnik najde v njej ne le svetovalko, ampak tudi pobudnico za vestno izvrševanje svoje zaupniške dolžnosti.

Prva dva dela knjige sta absolutno posvečena ožjim nalogam delavskih in organizacijskih zaupnikov ter socialni zakonodaji; tretji del je pa posvečen kulturnim predavanjem, ki so nekoliko pretežka in bi morda temeljito obdelana ter posebej tiskana bila važen prispevek tudi za delavsko izobrazbo.

Ne pisemo o knjigi podrobne ocene, ker glavni namen doseže ta knjiga itak. Dovolj jasno utemelji važnost zaupnikov, dovolj jasno poudarja potrebo izobrazbe zaupnikov, dovolj poudari potrebo izobrazbe zaupnikov v interesu delavstva in njega organizacij.

»Delavskega zaupnika« zato priporočamo najtopleje vsem organizacijam, zaupnikom, delavskim in organizacijskim ter onim delavcem in delavkam, ki so vneti za delavsko gibanje in hočejo v njem sodelovati.

Listnica uredništva in uprave OPOZORILO.

Sporočamo cenjenim tvrdkam, da ni več upravičen nabirati inserate za »Delavski žepni koledar« in za list »Delavec« gospod Gajser Josip v Ljubljani.

Prosimo cenjene tvrdke, da če se kdo pojavi brez legitimacije, naj se to takoj sporoči naši upravi. Od onega, ki bi prišel kot inkvizitor, naj se brezpogojno zahteva legitimacija.

Uredništvo in uprava »Delavca«
Strokovna komisija za Slovenijo.

Pozor Jesenice in Javorniki!

Predno kupite blago za obleko, se prepričajte, kaj kupite, ker dobite na 6 mes. odplačevanje angleško, češko in domače blago po konkurenčnih cenah.

Javite po dopisnici svoj naslov in Vas poimnik obišče z zvorci na domu.

Anglo tekstil

Mulej Franc, zast. in kom. prodaja
Jesenice - Fužine

Vesele božične praznike

in Srečno Novo leto
želijo tvrdke

JAKOB JESIH ml. mesar Šolski drevored in Krakovski nasip Gostilna »Rudnik« LJUBLJANA	IVAN LEGAT, podr. LJUBLJANA Prva specialna popravilnica in trgovina pisarniških strojev LJUBLJANA Prešernova ulica 44	ERKER SINOVA kleparna in podjetje za kurjavo vodovodnih del LJUBLJANA	BIZJAK FELIKS krznarstvo LJUBLJANA Kongresni trg
FRANC DOLINAR parna pekarna Pred Škofijo in Poljanska cesta LJUBLJANA	FRANC LUKIČ konfekcija in modna trgovina LJUBLJANA Stritarjeva ulica 9	FRANC RODE mesar in prekajevalec LJUBLJANA Šolski drevored in Dev. Mar. v Polju	FRANC SLAMIČ trgovina, mesarija in restavracija LJUBLJANA Gosposvetska cesta
IGN. ŽARGI trgovina LJUBLJANA Sv. Petra cesta 11	ANTON VERLIČ trgovina delikates LJUBLJANA Stritarjeva ulica		

Vesele božične praznike in Srečno Novo leto

Želijo tveške

ANTON LEGAT specerijska trgovina LJUBLJANA Miklošičeva ulica	MIRKO BOGATAJ trgovina s klobuki LJUBLJANA Stari trg	J. J. NAGLASS tovarna pohištva in zaloga LJUBLJANA	OKRETIČ VLADIMIR mizarstvo LJUBLJANA-RUDNIK
PUTNIK oficijelna potovalna pisarna in menjalnica / Tujske prometne zveze v Mariboru Aleksandrova c. 35 (Hotel Meran) s svojimi podružnicami: Celje, Rogaska Slatina, št. Ilj, Gornja Radgona, Dravograd in Maribor, gl. kol.		J. Karničnik tovarniška zaloga perila, modna trgovina, konfekcija MARIBOR Glavni trg 11	
»TRGOVSKI DOM« se priporoča za obilen obisk MARIBOR Aleksandrova 25	GUSTAV SCHERBAUM pekarna MARIBOR	DOLČEK & MARINI MARIBOR Gosposka ulica 21	LJUDSKA TISKARNA MARIBOR SODNA UL. 20
	A. REČNIK električno podjetje MARIBOR Pobrežka cesta 6	VLAHOVIČ LUDVIK mesarija — gostilna MARIBOR	
KNEZ FRANC brivski in damski salon MARIBOR Sredna ulica 9	ANTON POŠ manufaktura MARIBOR Aleksandrova c. 27	ANTON PAŠ modna trgovina MARIBOR Slovenska ulica 4	
VINKO KUKOVEC tesarski mojster, parna žaga trgovina z lesom / Ček. rač. 14737 LAVA PRI CELJU	LEČNIK ANTON ure, zlato, srebro, optika CELJE Glavni trg	KAREL PANČIČ parna pekarna CELJE-BREG	LAMBERT CHIBA CELJE
	FRANC DOBOVIČNIK manufaktura in modna trgovina, industrija prešitih odev in perila CELJE	KAREL GOLOB pohištvo, mizarstvo, podjetje CELJE-GABERJE	KROFLIČ ALOJZ mesarija CELJE
FRANC ZANGER trgovina s specerijo in žganjem velepražarna kave / Ustanov. l. 1859 CELJE	KRUŠIČ HELENA kavarna »Evropa« CELJE	LUKAS F. S. žganjarna in tovarna likerjev CELJE	ANTON PERMOSER mesar in gostilničar CELJE Mariborska cesta 7
Knjigarna in muzikalije »DOMOVINA« pisarniške potrebnosti CELJE	KINO »UNION« CELJE	Stermecki	
KARL LOIBNER delikatese — specerija CELJE	MAKS ZABUKOVSEK modna krojačnica CELJE Cankarjeva ulica 2	LOG R. Z. Z. O. Z. trgovina z mešanim blagom in mlevskimi pridelki CELJE	IVAN RAVNIKAR veletrgovina barv, lakov, firneža CELJE Kralja Petra c. 21
FRANC GORJANC mesarija CELJE	HOTEL »ZVEZDA« žumer Frančiška CELJE	FRANC LESKOVŠEK knjigarna in trgovina s papirjem CELJE Glavni trg 16	
ŠTEFAN TURK mesar SPOD. HUDINJA podr. CELJE Prešernova ulica 8	PAROMLIN IN MUNJARA D. D. ČAKOVEC CELJE Cesta na grad 9	»MATO« zaloga nogavic in perila CELJE Glavni trg 10	ANTON HOFBAUER trgovina z usnjem, čevljarstvom, potrebščinami in vsem v to stroko pripadajočim orodjem CELJE Gosposka ulica 6
JELLENZ J. CELJE-SLOVENJI GRADEC	P. MATKOVIČ & COMP. veletrgovina z vinom CELJE Gosposka ulica 3	HOTEL »POŠTA« mesarija in gostilna Rebeuschegg CELJE	
M. GOVNIK likalnica CELJE Prešernova ulica 8	ANA IN FILIP ČULK gostilna in kolarstvo CELJE	JOS. PLAVC trgovina z mešanim blagom in točilnica CELJE Vrazov trg 1	JOŽEF HODNIK mesarija in gostilna ŽALEC
IVAN GOLMAJER trgovina in gostilna »WILSON« CELJE-GABERJE	MARIJA KOHNE parna pekarna GABERJE-CELJE	ANTON PETEK manufaktura in moda CELJE, Prešernova ul. 21 (Dečkov trg)	VINCENC KVEDER trgovina z manufakturnim, specerijskim in galanterijskim blagom ŽALEC
J. KNECHTEL krznarstvo CELJE Slomškov trg	ALBERT JARH trgovina z mešanim blagom CELJE-GABERJE	MATEVŽ ZADRAVEC pekarna CELJE Gosposka ulica 3	IVAN VIZOVIŠEK trgovina s specerijo, manufakturno, železnino, usnjem, cementom, umet. gnojili itd. ŽALEC
KAROL PAJK priporoča svoje izdelke moškega perila v lastni trgovini kakor tudi druge modne predmete / Cene nizke, postrežba solidna CELJE Glavni trg št. 2	JAKLIČ FRANC parna pekarna CELJE-GABERJE	IVAN MASTNAK trgovina z manufakturno in konfekcijo CELJE Kralja Petra 15	NIKO VABIČ točilnica ŽALEC